

Te weinig belangstelling voor techniek

Het kabinet wil de instroom van jongeren in het technisch onderwijs in 2007 met 15 procent verhogen om de tekorten aan technisch geschoold personeel op te vangen en de kenniseconomie te stimuleren. De interesse voor technische beroepsopleidingen neemt echter al jaren af. Gelet op de verwachte tekorten is het zaak de belangstelling voor techniek aan te wakkeren. Wat is hierbij een goede insteek?

Belangstelling voor techniek daalt

Het totaal aantal leerlingen in het mbo en hbo stijgt. Maar het aantal leerlingen dat kiest voor een technische beroepsopleiding is de laatste jaren afgenomen. De populariteit van een technische studie is dus dalende, vooral voor mbo techniek in Zuidoost-Nederland. In deze regio was er altijd een grote belang-

stelling voor technische opleidingen. Tegenwoordig is de populariteit van techniekopleidingen in Zuidoost-Nederland niet veel groter dan in de rest van het land (zie figuur 1).

Verwachte tekorten aan technisch opgeleiden

De afgelopen jaren is de werkgelegenheid in de technische beroepen gekrompen. Ook voor de komende jaren wordt nauwelijks groei verwacht.

Toch wordt tot 2010 in Nederland een tekort voorzien aan technisch geschoolde arbeidskrachten op alle niveaus. Zo blijkt uit het recent verschenen ROA-rapport "De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2010". De reden voor het tekort is de geringe belangstelling van leerlingen om voor een technische opleiding te

kieszen. Het aantal schoolverlaters is onvoldoende om de uitstroom van ouder technisch personeel op te vangen. Naar verwachting ontstaan hierdoor knelpunten in de personeelsvoorziening.

Huidige arbeidsmarktpositie technisch opgeleiden in Zuidoost-Nederland

In Zuidoost-Nederland is de werkloosheid onder technisch opgeleiden lager dan in de rest van Nederland. Bovendien werken zij vaker in een baan op het niveau en in de richting van de gevolgde opleiding dan de technisch opgeleiden elders in Nederland. Opmerkelijk is verder dat in Zuidoost-Nederland de schaarste aan technisch opgeleide mbo'ers groter lijkt te zijn dan de schaarste aan technisch opgeleide hbo'ers.

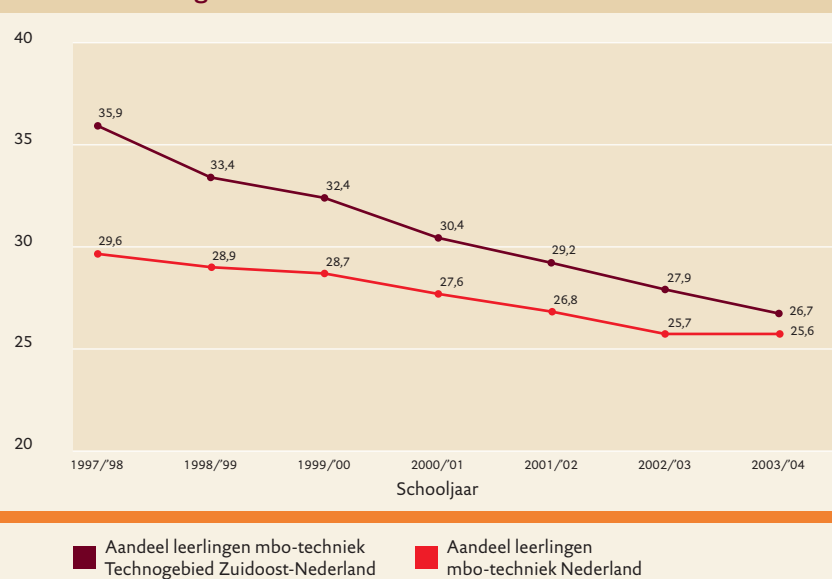
Zijn leerlingen over te halen om voor techniek te kiezen?

Bijna 300 eerstejaarsleerlingen van de richtingen techniek en economie op de Regionale Opleidingscentra in Zuidoost-Nederland zijn ondervraagd over hun studiekeuze. Voor de studiekeuze speelt de intrinsieke motivatie de belangrijkste rol. Hierin onderscheiden techniekleerlingen zich niet van economieleerlingen. Hetzelfde geldt voor de keuze van een school. Wel is duidelijk dat techniekleerlingen vaker een andere opleiding hebben overwogen dan economieleerlingen (resp. 62 procent en 47 procent).

Techniekleerlingen hechten meer dan economieleerlingen waarde aan praktijklessen, en minder aan een vooropleiding die gericht is op een goede doorstroom naar het hbo.

▶ Figuur 1

Percentage leerlingen van technische mbo-opleidingen in Nederland en in het Technogebied Zuidoost-Nederland

Bron: Het technisch beroeps onderwijs in het Technogebied Zuidoost-Nederland, ROA

Van vader op zoon

Leerlingen houden bij hun studiekeuze rekening met de kans op werk, de arbeidsvoorwaarden en de carrière-perspectieven. Daarom is het niet verwonderlijk dat de populariteit van een technische opleiding mede wordt bepaald door de omvang van de werkgelegenheid in de industrie en de technische beroepen. Daarbij is uit het onderzoek gebleken dat mannelijke leerlingen die voor techniek kiezen, zich veel sterker laten leiden door het beroep van hun vader dan mannelijke leerlingen die voor economie kiezen. Dus een dalende werkgelegenheid in de technische beroepen waar vaders werkzaam zijn, leidt tot een verminderde belangstelling voor techniek bij hun zonen.

Meer opleidingslocaties geen oplossing

Een uitbreiding van het aantal locaties waar techniek wordt aangeboden, zal weinig extra leerlingen voor techniek opleveren. Ten eerste omdat leerlingen die voor techniek kiezen, een grotere bereidheid vertonen dan leerlingen van andere richtingen om een relatief grote reisafstand te overbruggen. Ten tweede zullen leerlingen van bijvoorbeeld economische richtingen niet zo gemakkelijk kunnen worden overgehaald om een technische opleiding te volgen, omdat zij ten opzichte van techniekleerlingen weinig twijfelen over hun studiekeuze.

Investeren in kwaliteit opleidingen

Om de instroom in de techniek te vergroten zou men zich veeleer moeten inspannen om bij bepaalde doelgroepen meer interesse voor techniek te wekken, bijvoorbeeld bij vrouwen en allochtonen. Mogelijk kunnen ook de vaders van

leerlingen die werkzaam zijn in een technisch beroep, een sleutelrol vervullen bij het beïnvloeden van de studiekeuze van deze leerlingen. Van belang is ook aandacht te besteden aan de kwaliteit in plaats van de kwantiteit van de instroom: voldoende leerlingen opleiden op niveau 3 of 4 heeft waarschijnlijk meer prioriteit dan veel extra leerlingen op niveau 1 of 2. Ook heeft het meer zin om aandacht te besteden aan de kwaliteit van het aanbod van technische opleidingen dan aan de uitbreiding van het aantal locaties

waar techniek wordt aangeboden. Concentratie van dure, maar kwalitatief hoogwaardige technische opleidingen op één locatie is daarbij een reëel alternatief. Op deze wijze kan beter tegemoet worden gekomen aan de wensen van werkgevers om leerlingen op te leiden met competenties die up-to-date zijn.

Frank Cörvers, Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA), Universiteit Maastricht

Foto: Guy-Claude Portmann